

CZU: 281.9-051(498)(091)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5802892>

CAZUL IEROMONAHULUI BASARABEAN MINA DOBZEU – MĂRTURIA CREDINȚEI UNUI OM

Maria BUȚCU

Universitatea de Stat din Moldova

Căștigarea alegerilor de către comuniști (16 noiembrie 1946) a avut consecințe directe asupra tuturor aspectelor vieții politice, economice, sociale, culturale și spirituale din România, în condițiile în care, la sfârșitul anului 1947, monarhia constituțională este înlocuită cu regimul comunist. Una dintre instituțiile cel mai greu încercate a fost Biserica. Contradicția ireconciliabilă dintre statul ateu și doctrina creștină plasa, indubitabil, Biserica în afara cadrului legal, condamnându-i pe toți creștinii, indiferent de confesiune, la prigoana de la începuturile erei creștine.

Biserica a preferat, însă, în locul conflictului deschis cu Statul, cooperarea cu acesta, acțiune justificată în discursurile oficiale ca fiind o jertfă pentru slujirea binelui social. Această stare de raporturi a provocat reacții adverse din partea unor preoți, care și-au manifestat în mod deschis dezacordul în vederea unei „colaborări” între cele două instituții. Un exemplu în acest sens este manifestul călugărului basarabean Mina Dobzeu către reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, prin care acesta îndemna clerul ortodox să nu amestece învățătura religioasă cu politica de stat, întrucât fiecare instituție își are atribuțiile și misiunile sale pe pământ. Primul manifest, „Adevărul”, apare în februarie 1948, fiind multiplicat în 7 exemplare și lipit pe câteva garduri din satul Brădicești. Al doilea, scris în 13 exemplare, apare după mai bine de 10 ani, în mai 1959, și este trimis către ierarhii ortodocși și către conducerea Institutului Teologic din București. Consecvența ierodiaconului basarabean Mina Dobzeu în a-și manifesta ferm dezacordul cu politica statului ateu, îndemnându-i pe clerici să nu se supună regimului și să nu colaboreze cu autoritățile statului, este impresionantă, în condițiile în care a fost subiectul unor multiple anchete penale ale Securității. Exemplul lui Mina Dobzeu este unul care reflectă, la scară individuală, conflictul dintre Biserică și Putere, fiind relevant pentru înțelegerea condițiilor vitrege cărora Biserica a trebuit să le facă față. Misiunea istoricilor este de a nuanța aspectele și de a evita generalizările, în condițiile în care oamenii Bisericii, ca și întreaga societate, au avut reacții diferite care trebuie analizate prin raportare la conjunctura condiționată de evenimentele care se întâmplau în țară.

Cuvinte-cheie: Mina Dobzeu, biserică, stat, regim comunist, securitate, scrisoare, manifest.

THE CASE OF THE BESSARABIAN HIEROMONK MINA DOBZEU – THE TESTIMONY OF A MAN’S FAITH

The elections won by the Communists (16 November 1946) had direct impact on all aspects of the political, economic, social, cultural, and spiritual life of Romania, given that, at the end of 1947, the constitutional monarchy is replaced by the communist regime. The Church was one of the hardest hit institutions. The irreconcilable contradiction between the atheist state and the Christian doctrine undoubtedly placed the Church outside the legal framework, condemning all Christians, regardless of denomination, to persecution that was similar to those from the beginning of the Christian era.

The church decided to avoid the conflict with the state and was focused on cooperation, this action was justified in official speeches as a sacrifice in the name of the whole society. This state of affairs caused adverse reactions from some priests, who openly disagreed with any “collaboration” between these two institutions. An example in this sense is the manifesto of the Bessarabian monk Mina Dobzeu to the representatives of the Romanian Orthodox Church, by which he urged the Orthodox clergy not to mix religious teaching with the state policy, as each institution has its responsibilities and missions on earth. The first manifesto, “Adevărul”, appears in February 1948, being multiplied into 7 copies and stuck to several fences in the village of Brădicești. The second, written in 13 copies, appears after more than 10 years, in May 1959, and is sent to the Orthodox hierarchs and to the leadership of the Theological Institute in Bucharest. The Bessarabian hieromonk Mina Dobzeu’s strong consistent disagreement with the policy of the atheist state, urging clerics not to submit to the regime and not to cooperate with state authorities is impressive, given that it was the subject of multiple criminal investigations by the Security. Mina Dobzeu's example is one that reflects, on an individual scale, the conflict between the Church and the power, being relevant for understanding the harsh conditions that the Church had to face. The mission of historians is to emphasise aspects and to avoid generalisations, given that the people of the Church, as well as the whole society, had different reactions that must be analysed in connection to the conjuncture conditioned by the events that took place in the country.

Keywords: Mina Dobzeu, church, state, communist regime, security, letter, manifesto.

Introducere

Preluarea conducerii de stat de către Partidul Comunist în România a generat repercusiuni directe asupra vieții religioase. S-a lansat o politică bine structurată prin mize și strategii care urmăreau, dacă nu eliminarea definitivă a ortodoxiei, cel puțin reducerea influenței acesteia și transformarea ei într-un instrument de aservire a intereselor politice ale noului regim, atât timp cât „Biserica a fost ultimul obstacol major în calea impunerii modelului sovietic” [1, p.93].

Confruntat cu noul cadru politic creionat de sovietizarea statului român și conștient de deficiențele pe care le avea Biserica la moment, precum lipsa unor resurse financiare proprii, spiritul politicianist care se infiltrasse în rândurile clerului, deficiența unor structuri organizaționale și instituționale (școli, spitale, organizații de caritate), care să permită o solidarizare a corpului social în jurul bisericii [2, p.68], nou-alesul Patriarh Justinian Marina s-a pronunțat pentru raportarea Bisericii Ortodoxe Române la politica noului regim, prin punerea Bisericii în slujba societății, ca o formulă de adaptare și existență a instituției ecleziastice în condițiile unui regim ateu.

Patriarhul Justinian Marina menționează că un atare mod de lucru caracteristic Bisericii Ortodoxe este semnul și dovada constituției ei democratice, deosebită de a altor Biserici, iar dezideratul privind promovarea păcii în lume reprezintă o prioritate pentru cârmuirea țării: „Înțelegerea și colaborarea care s-au statornicit între Cultele din țara noastră, libertatea religioasă de care ne bucurăm, bunăvoința și sprijinul larg material și moral pe care îl acordă Cultelor religioase Conducerea de Stat, credința religioasă, precum și atmosfera și sentimentul de înalt patriotism, ne însuflețesc deopotrivă și pe noi și nu vom precupeți nimic pentru a sluji cu toată credincioșia și cu tot elanul marile năzuințe ale poporului, pentru fericirea lui, pentru înflorirea patriei, pentru zidirea noii vieți de progres și dreptate socială. Integrându-ne întru totul efortului colectiv, împreună cu Conducerea de Stat și cu tot poporul, vom lucra atât pe plan intern, cât și extern, să afirmăm și să sprijinim prestigiul de care se bucură patria noastră” [3, p.312-313]. Prin urmare, Biserica Ortodoxă Română a preferat o conlucrare cu Statul „plinind în chip armonios nevoile și interesele Bisericii cu aspirațiile și preocupările Statului, realizând o colaborare rodnică și folositoare și pentru Biserică, și pentru Patrie” [4, p.44].

Politica religioasă a noului regim și poziția Bisericii Ortodoxe față de Stat a determinat reacția imediată a unor preoți, care și-au manifestat deschis dezaprobarea. Un exemplu în acest sens este apelul anticomunist al călugărului basarabean Mina Dobzeu către reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, prin care chema clerul ortodox „să nu se amestece cu politica și să nu se supună regimului”. Prin acțiunile sale, potrivit dosarelor fostei Securități, acesta și-ar fi manifestat „ura înverșunată contra regimului de democrație populară” [5, f.2].

Articolul are la bază documente inedite provenite din arhivele fostei Securități, cu dosarele penale și cel de urmărire informativă, care conțin atât perioadele legate de anchetele penale, condamnări și detenții, cât și documente importante privind activitatea ieromonahului Mina Dobzeu acolo unde a slujit, la Brădicești, Jimbor și Huși.

Mina Dobzeu – repere biografice

Mina Dobzeu, cu numele de mirean Mihail, s-a născut la 5 noiembrie 1921 în comuna Grozești, raionul Nisporeni din R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S. [6, p.313]. A fost unul dintre cei șapte copii ai lui Diomid și Vera Dobzeu, părinții fiind țărani agricultori. Mina nu a fost căsătorit și nu avea copii, fiind înregistrat cu ultimul domiciliu în satul Brădicești, comuna Dolhești-Huși-Iași [5, f.7].

Școala primară a făcut-o în satul natal, iar la vârsta de 14 ani a intrat în monahism. După cum afirmă în memoriile sale, părintele Mina a intrat în monahism fiind determinat de tatăl său și fascinat de râvna misionară a preotului Vasile Prisăcaru, originar din satul său natal. După absolvirea școlii primare din localitatea natală (1935) ajunge frate în mănăstirea Hâncu (25 martie 1935), jud. Lăpușna. De aici, în 1937, viitorul ieromonah Mina Dobzeu pleacă la mănăstirea Căldărușani, de lângă București, unde urmează cursurile Școlii de arte și meserii pentru monahi, Secția sculptură. După recăpătarea Basarabiei, tânărul Mihail Dobzeu revine la Hâncu (1941), până la refugiul din 1944. În această perioadă a încercat să se înscrie la Seminarul Teologic, dar nu a reușit din cauza bolii de care suferea (malaria). La praznicul Bunei Vestiri, în 1944, împreună cu întreaga obște a mănăstirii Hâncu, fratele Mihail este nevoit să se refugieze, ajungând la mănăstirea Balaciu, jud. Ialomița, după cum avea să mărturisească mai târziu: „Când deja veneau bolșevicii peste noi, ne-am refugiat în România. Eram zece călugări, cu tot cu părintele stareț. Am mers douăzeci de zile fără pauză, până am ajuns în Ialomița, doar cu o căruță cu cai și un car cu patru boi” [7, p.15]. De aici este mobilizat în Regimentul I Artilerie Timișoara (1944-1945), luptând în Banat și în Ungaria. Revine la mănăstirea Balaciu, unde se afla

în refugiu Școala de Cântăreți bisericești de la Cernavodă, pe care o va absolvi în iunie 1946. Aici are ascultarea de cântăreț [8, f.108; 5, f.7]. Este hirotonit în calitate de ierodiacon în data de 29 iunie 1947.

Condamnarea din 1949

Mina Dobzeu intră în atenția Organelor Securității de Stat ale Ministerului Afacerilor Interne începând cu anul 1944. Așa cum se întâmpla în mod regulat în această perioadă, ancheta sa era construită din perspectiva definirii sale ca dușman al poporului [9, 10], după cum rezultă și din Referatul sublocotenentului de Securitate, Ștefan Constantin, din 25 aprilie 1949, care relatează ordinele primite de la Regionala de Siguranță Iași ce aveau drept scop identificarea unor elemente subversive: „Ni se ordona ca să folosim toate mijloacele și metodele, necruțându-se nimic, până ce nu se vor descoperi autorii, iar întreg personalul trebuie să se considere în permanență în stare de alarmă” [11, p.164].

Conform documentelor din arhiva fostei Securități, Mina Dobzeu a redactat un manifest intitulat „Adevarul”, pe care l-a lipit pe gardurile din satul Brădicești, în ziua de 28 februarie 1948. Manifestul era o bucată de hârtie scrisă de ierodiacon și multiplicată la indigo, în șapte exemplare, cu un conținut antimarxist, antileninist, antistalinist și antidemocratic, protestând împotriva scoaterii învățământului religios din școală [5, f.8] și îndemnând la nesupunere față de politica antireligioasă a noului regim: „Să nu vă lăsați amăgiți de orice învățături străine, având în Hristos toată învățătura care este capul oricărei Domnii și stăpâniri. Nu vă înjugați la un jug nepotrivit cu cei necredincioși. Căci ce legătură poate să fie între lumină și întuneric, între Hristos și Satana. Feriți-vă de învățătura Marxist – Leninstă și Stalinistă, smulgându-vă sufletele din mâna lui Dumnezeu, și să vă facă părtașii muncilor veșnice împreună cu el și cu satan. Feriți-vă de cei ce vor să distrugă opera lui Dumnezeu, creștinismul. Ei spun că cred și ei în Dumnezeu, au biserică și preoți, dar nu-i adevărat, e numai propagandă, au pe Dumnezeu pe satan, tatăl minciunii. Feriți-vă de cei ce zic că biserica este un loc de întâlnire necuviincios. Feriți-vă de cei ce vor ca tineretul Dvs., să fie crescut fără de Dumnezeu. Învățați pe copii Dvs. să rămână tari în credința adevărată, să nu se lese duși cu momeli” [5, f.17].

Ierodiaconul Mina considera că noul regim politic vrea să distrugă „opera lui Dumnezeu, creștinismul” și cultivă pe „tatăl minciunii, Satana”. Ca replica la politica distructivă la adresa Bisericii, autorul cerea credincioșilor să-și educe copiii astfel încât să „rămână țărani în credința adevărată” [12, f.199].

Condițiile în care a fost depistat autorul acestor scrieri au fost determinate de efectuarea unei percheziții la Schitul Brădicești sub motivul că acolo s-ar afla dosit „armament, munițiuni și diferite materiale ce interesează Securitatea Poporului” [5, f.5], găsindu-se, în schimb, cu acea ocazie, mai multe scrieri și predici scrise de mână, cu creion chimic, pe hârtie volantă.

Ancheta a fost adâncită asupra unor chestiuni legate de eventualele legături ale acuzatului cu reprezentanții partidelor istorice, în mod special cu elementele din P.N.Ț., în sensul în care acțiunile sale ar fi fost dictate în scopul compromiterii regimului comunist, prin instigarea populației la nesupunere față de actualul regim. Totodată, organele Securității invocau și relația apropiată între Episcopul Grigorie Leu și ierodiaconul Mina Dobzeu, realizându-se un scenariu în care cei doi erau vizați într-o conspirație împotriva regimului politic.

Prin urmare, în ancheta sa apar aspecte de ordin politic privind ostilitatea la adresa regimului comunist manifestată prin scrierea și difuzarea manifestului, alături de legăturile pe care le avea cu Episcopul Grigorie Leu. În schimb, refuză să recunoască „dispozițiunile sau instrucțiunile” primite de la Episcop, negând, totodată, implicarea unor alte persoane în acțiunea sa de protest [5, ff.15-15v]. Potrivit documentelor anexate la dosar, Mina Dobzeu a recunoscut că manifestele sunt redactate și scrise de el personal, fără știința nimănui, iar la difuzare nu a fost ajutat de nicio persoană, asumându-și în totalitate acțiunile [5, ff.34-36].

Pentru că ancheta a durat mai multe luni, în prima parte a lunii mai 1949 Mina Dobzeu intră în greva foamei, considerând că este reținut abuziv. După trei zile este anunțat că urmează să fie trimis în justiție [5, f.39], pentru delictul de uneltire socială contra statului. Astfel, în ședința publică din 19 iulie 1949 Tribunalul Militar Galați a pronunțat, cu unanimitate de voturi, culpabil pe ieromanahul Mihai Dobzeu zis Mina pentru delictul de agitație publică, condamnându-l la trei luni și o zi închisoare corecțională și obligându-l la plata sumei de 2500 (două mii cinci sute) lei cheltuieli de judecată [13, ff.58-59].

Continuarea studiilor teologice în perioada dintre cele două detenții

După ieșirea din închisoare, Mina Dobzeu se reîntoarce la Brădicești. În calitate de deținut politic, ierodiaconul Mina avea domiciliu obligatoriu la Brădicești, fiind obligat să se prezinte la postul de Miliție de 2 ori pe lună [7, p.22]. Respectiv, în iunie 1952 i se interzice să părăsească localitatea pentru a merge la un tratament

balnear [5, ff.56-57]. După înscrierea la Seminarul Teologic, obligativitatea îngrădirilor domiciliare va fi suspendată.

La 25 august 1954, ierodiaconul Mina solicita Episcopului Teofil al Romanului și Hușilor binecuvântarea pentru a continua pregătirea teologică prin echivalarea celor patru clase de la Școala de Cântăreți bisericești din Constanța cu primii doi ani de la Școala tehnică de Cântăreți bisericești, Secția monahală, de la mănăstirea Neamț, în perspectiva înscrierii la Institutul Teologic. Solicitarea a fost aprobată de către Episcopul Teofil, care, la rândul său, a cerut acordul Patriarhiei Române, care avea în subordine seminarul nemțean. Ulterior, ierodiaconul Mina a fost recomandat să fie hirotonit în treapta preoțească. Respectiv, în ziua de 7 octombrie Episcopul Teofil l-a hirotonit pe ierodiaconul Mina Dobzeu ca ieromonah în Catedrala eparhială din Roman [7, p.22].

În aprilie 1956, secția monahală a Școlii tehnice de Cântăreți bisericești de la Neamț s-a desființat, motiv pentru care părintele Mina s-a transferat la Seminarul Teologic de la Curtea de Argeș, pentru a absolvi și ultimul an de seminar, pe care l-a urmat din trimestrul al II-lea. A continuat, în paralel, specializarea în meșteșugul sculpturii, pe care o începuse la Căldărușani și Neamț, pentru care a și promovat examenele din perioada 9-12 septembrie 1957, ținute la mănăstirea Plumbuita, secție a Institutului Biblic [7, p.22].

În anul 1957 părintele Mina a absolvit Seminarul Teologic, după care s-a înscris la Institutul Teologic din București [6, f.35], ca bursier al Episcopiei Romanului, unde a urmat primii 2 ani de studii, până la exmatriculare și arestare.

Condamnarea din 1959

În anul 1959 Mina Dobzeu devine din nou subiectul unei anchete penale conduse de anchetatorul penal de Securitate, locotenent major Târlea Ion. În contextul declanșării măsurilor de excludere a personalului monahal și de desființare a mănăstirilor, care au fost însoțite de numeroase arestări inițiate din februarie 1958, părintele Mina s-a văzut amenințat cu eliminarea din viața monahală. Din aceste considerente, în mai 1959 Mina Dobzeu a scris o scrisoare cu conținut dușmănos la adresa regimului democrat popular din Republica Populară Română, scrisoare pe care a multiplicat-o în 13 exemplare și le-a expediat ierarhilor ortodocși și conducerii Institutului Teologic din București [14, ff.69-70]. Conținutul scrisorii a fost justificat de către ierodiacon, drept consecință a unor „vedenii” pe care le-ar fi avut în timpul vacanței de Paști, în chilia sa de la schitul Brădicești-Iași.

Potrivit documentelor Securității, prin acțiunea sa inculpatul ar fi solicitat persoanelor cărora le-a trimis scrisoarea să nu se supună legilor statului și ar fi calomniat regimul comunist. În scrisoarea concepută, multiplicată și difuzată, Mina Dobzeu ar fi dat o interpretare dușmănoasă unor texte biblice pretinzând că Biserica, sub actualul regim, trece prin clipe grele și suferință, îndemnând conducătorii Bisericii și întregul cler ortodox la rezistență pentru apărarea credinței și să nu se supună legilor țării: „Creștinii zilelor noastre au fericirea că au cunoscut pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, dar au mare nefericire și trăiesc zile grele pentru că a venit potrivnicul lui Hristos (...) După cum Mântuitorul a dovedit puterea și dumnezeirea Sa prin învățătură, semne și minuni, tot așa din învățatura, procedeele, intențiile și faptele „potrivnicului lui Hristos” desprindem falsitatea, minciuna, perversitatea, fățarnicia, având ca duh inspirator pe Satana. Căci trei sunt care lucrează negativismul zilelor noastre: balaurul (Satana), fiara (filosofia veacului acestuia) și prorocul mincinos (omul fărădelegii sau Antihristul propriu-zis). Și iată aceste profeții s-au împlinit în zilele noastre” [14, f.69].

„Colaborarea Bisericii cu un Stat Creștin, care nu înstrăinează pe om de la Dumnezeu, nu e greșită, dar colaborarea cu puterile de Stat, care luptă fățiș la descreștinarea poporului, după Dumnezeu, nu e admisă chiar nici pentru ajutoarele materiale care i se dau Bisericii de către Stat, căci sunt mai mari pagubele sufletești care se fac, deoarece este mai de preț sufletul decât trupul” [14, f.24] – precizează ierodiaconul.

Cât privește atitudinea lui, în calitate de cetățean, față de Stat, Mina Dobzeu menționează: „Vederile mele în această privință sunt cele indicate de Sf. Scriptură, că trebuie să ne supunem stăpânirii, că orice stăpânire este orânduită de Dumnezeu, dar supunerea o înțeleg atât cât ea nu aduce prejudicii vieții religioase a mea și a semenilor mei” [14, f.25].

Conform legiilor Bisericii și legislației cu privire la culte, Institutul Teologic din București s-a sesizat în baza rezoluției prorectorului instituției, diac., prof. N.I. Nicolaescu, prin organizarea unei Comisii de disciplină formate din profesorii Gheorghe Moiescu (catedra Istoria Bisericii Române), Vladimir Prelipcean (catedra Vechiul Testament) și Ene Braniște (catedra Liturgică) [11, p.25]. Aceasta a propus să se aplice ieromonahului Mina Dobzeu, student în anul II, pedeapsa eliminării definitive din Institutul Teologic, întrucât faptele sale dovedesc că a ieșit din disciplina vieții monahale, punându-se în conflict direct cu Sf. Sinod al Bisericii Române, cu legile Statului și cu spiritul bisericesc și patriotic. S-a propus ca ieromonahul Mina Dobzeu să

fie retrimis de îndată la mănăstirea sa de metanie și pus sub atență supraveghere medicală, duhovnicească și civică, luându-se toate măsurile pentru a preîntâmpina difuzarea ideilor greșite ce-l stăpânesc [14, f.26]. Folosind vocabularul noii puteri, Institutul Teologic a dezmințit o eventuală susținere a sa, acuzându-l de nebunie și delict social contra ordinii din Republica Populară Română.

Prin urmare, rectorul Institutului Teologic informează în scris conducerea Departamentului Cultelor, privind cazul ierodiaconului Mina Dobzeu. Ultimul era acuzat de „abateri grave”, adică denigrarea ierarhiei ortodoxe, „atitudine de vrăjmășie față de bunele raporturi din Biserica Ortodoxă Română și regimul de democrație populară”, „interpretarea ignorantă și eretică a unor texte din Sf. Scriptură, cu aplicare tendențioasă la vremurile actuale” și „încercarea de a aduce prejudicii conducerii Institutului” [12, ff.18-18v].

În data de 13 octombrie 1959, Mina Dobzeu este arestat de către Serviciile Securității din Iași, iar la 31 octombrie Direcția de Anchete Penale emite ordonanța de învinuire împotriva sa pentru acțiunea de „uneltire contra ordinii sociale, prin agitație contrarevoluționară” [15, ff.9-10].

După o serie de interogatorii și anchete, la data de 9 februarie 1960 Tribunalul Militar București s-a întrunit în ședință publică, cu respectarea dispozițiilor legale în scopul de a judeca cauza privitoare pe Dobzeu Mihai, zis Mina.

La data de 11 februarie 1960, Tribunalul Militar București, cu unanimitate de voturi, prin Sentința nr.37, condamnă pe civilul Dobzeu Mihai, zis Mina, la 7 (șapte) ani închisoare corecțională, 4 (patru) ani interdicție corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale. Se dispune confiscarea totală a averii personale a condamnatului și îl obligă la 600 (șase sute) lei cheltuieli de judecată. I se compută detenția preventivă de la 13 octombrie 1959 [15, f.57].

Împotriva acestei hotărâri inculpatul a solicitat recurs [15, f.63], reținând o cauză pentru o nouă judecată. Ceea ce a determinat evocarea fondului a fost că prima instanță „a abdicat de la rolul său activ prin aceea că nu a administrat toate probele necesare stabilirii adevărului material” [15, f.67], în sensul că nu s-a efectuat o expertiză neuropsihiatrică pentru a stabili dacă la data comiterii infracțiunii inculpatul era sau nu în deplinătatea facultăților mintale.

Astfel, se arată că nelegalitatea hotărârii constă în aceea că instanța de fond nu și-a exercitat din plin rolul său activ, prin aceea că nu a dispus efectuarea unei expertize neuropsihiatrice pentru a se stabili gradul de responsabilitate penală a inculpatului.

Față de această situație, tribunalul constată că primul motiv de recurs se vedește a fi fondat atât timp cât existau îndoieli cu privire la discernământul inculpatului [15, ff.72-73], urmând a se admite reținerea cauzei spre un nou proces de judecată. Se dispune internarea inculpatului în Spitalul Văcărești pentru a fi supus unei expertize neuropsihice de către serviciul Medico-Judiciar al Capitalei [15, f.74]. Cu unanimitate de voturi, amână judecarea cauzei la 27 aprilie 1960, pentru lipsa raportului de expertiză neuropsihiatrică [15, f.79].

La 19 aprilie 1960 expertiza medico-judiciară constată că inculpatul era în deplinătatea facultăților mintale și a fost conștient atunci când a comis fapta: „Pacientul are o atitudine liniștită, o ținută corectă, răspunzând adecvat întrebărilor ce i se pun. Este conștient de fapta comisă și pentru care este învinuit, însă susține că a acționat numai prin porunca unei vedenii. Memoria de evocare, atenția nu prezintă devieri. Este orientat în timp și spațiu. Numitul nu are vreun semn de boală psihică. El ne spune că a avut niște vedenii care l-au determinat să scrie și să trimită scrisorile în cauză. Nu avem nicio dovadă că el în adevăr a avut asemenea vedenii. Dacă nu a avut tulburări mintale evidente, halucinațiile nu pot fi admise. Ideile religioase pe care le are nu pot fi considerate delirante, dar nu este exclus ca el să aibă o înclinare mai accentuată spre misticism. Socotim că era conștient atunci când a scris cele ce i se impută” [15, ff.83-84]. Faptul că inculpatul era lucid s-a dovedit și în fața instanței, cu ocazia interogatoriului.

La data de 27 aprilie 1960 s-a organizat ședința publică a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militare, unde s-a dat citire concluziilor de învinuire și lucrărilor de la dosar, precum și raportului de expertiză medico-judiciară [15, f.87].

În contextul în care faptele inculpatului au fost dovedite în repetate ședințe publice, de probele și raportul de expertiză medical, anexate la dosar, Mina Dobzeu a fost trimis în judecată pentru infracțiunea de uneltire contra ordinii sociale. S-a stabilit că latura obiectivă a acestei infracțiuni constă în aceea că inculpatul în luna mai 1959 a conceput și a redactat o scrisoare pe care a multiplicat-o apoi în 13 exemplare, cu conținut dușmănos regimului democrat popular, dând o interpretare ostilă unor texte biblice, susținând că Biserica sub acest regim ar trece prin clipe grele și suferință și îndemnând pe conducătorii Bisericii și întreg clerul ortodox la

rezistență pentru apărarea credinței, inclusiv la nesupunere față de regim. Latura subiectivă a infracțiunii se caracterizează prin aceea că inculpatul prin propagarea acestor idei ostile îndreptate împotriva statului democrat popular din Republica Populară Română, precum și a securității sale, a prevăzut caracterul socialmente periculos al urmărilor faptelor și a dorit ca aceste urmări să se producă [15, f.91].

Prin urmare, în cadrul ședinței din 30 aprilie 1960, având în vedere toate probele dovedite în instanță, s-a aplicat sentința pronunțată la ședința publică din 11 februarie 1960. Hotărârea a rămas definitivă prin decizia nr.658 din 30.04.1959, astfel încât Tribunalul Militar al Regiunii a II-a Militare, rejudecând cauza, îi menține pedeapsa și celelalte dispoziții ale sentinței [14, f.16]. Întrucât toate măsurile au fost duse la îndeplinire, s-a propus clasarea prezentului dosar la arhivă spre conservare [16, f.34]. Cauza penală pe civilul Dobzeu Mihai, zis Mina, a fost închisă.

Pedeapsa a fost ispășită, conform mandatului de execuție [14, f.37], în Penitenciarul Jilava.

Concluzii

Mina Dobzeu a ales manifestul ca expresie de rezistență împotriva regimului comunist. Nu a fost vorba de o serie de manifeste răspândite aleatoriu, ci de o serie de scrisori destinate conducerii Bisericii Ortodoxe Române, apoi conducerii de stat, prin care combătea politica noului regim în raport cu creștinismul ortodox. Acțiunile sale erau mai curând un îndemn pentru păstrarea credinței și a moralei creștine, pentru nealterarea vieții creștine cu ideologii antiumane, fiind, totodată, îndreptate împotriva înalților ierarhi care făcuseră pact cu regimul. Mina Dobzeu milita pentru menținerea devotamentului oamenilor față de credință și propagarea libertății de credință, tot mai amenințată în condițiile noului regim, care încerca să-și legitimeze statutul și să-și consolideze imaginea inclusiv prin intermediul Bisericii Ortodoxe.

Referințe:

Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS):

1. DELETANT, D. *România sub regimul communist*. București: Fundația Academia Civică, 2010.
2. ENACHE, G., PETCU, A.N. *Patriarhul Justinian și Biserica Ortodoxă Română în anii 1948-1964*. Galați: Partener, 2009.
3. *Apostolat Social. Umanism Evanghelic și Responsabilitate Creștină. Pilde și îndemnuri pentru cler*. Vol.IX. București: Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1968.
4. *Apostolat Social. Slujind lui Dumnezeu și Oamenilor. Pilde și Îndemnuri pentru cler*. Vol.X. București: Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1971.
5. Fond Penal, dosar nr.21363, vol.I.
6. MOȘIN, O., BORTĂ, M. *Vrednici ostenitori ai Bisericii*. Colecția „Personalități basarabene”. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017.
7. PETCU, A.N., Pr. LUCHIAN, C., BUȚCU, M., *Părintele Mina Dobzeu – Duhovnicul Hușilor. Documente (1946-2011)*. Huși: Horeb, 2021.
8. Fond Informativ, dosar 181347, vol.VI.
9. OPREA, M. *Banalitatea Răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989)*. Iași: Polirom, 2002.
10. TRONCOTĂ, C. *Duplicitarii: o istorie a Serviciilor de Informații și Securitate ale regimului comunist din România (1965-1989)*. București: Elion, 2003.
11. MOLDOVAN, S.B., Mina Dobzeu, între răspândirea de „manifeste subversive” și „subversiune” prin manifestare în spirit. În: *Revista „Prutul”*, Serie nouă, Anul VI (XV), 2016, nr.2 (58), p.163-168. ISSN 1582 – 618X
12. Fond Informativ, dosar 181347, vol.IV.
13. Fond Informativ, dosar 181347, vol.III.
14. Fond Penal, dosar nr.126777, vol.II.
15. Fond Penal, dosar nr.126777, vol.I.
16. Fond Penal, dosar nr.126777, vol.III.

Date despre autor:

Maria BUȚCU, doctorandă, Școala doctorală Științe Umanistice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: marina.butcu@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9083-3505

Prezentat la 22.11.2021